

Una mort que va marcar la història de l'empresa Torras Herrería y Construcciones, S.A.

Juan Torras
Guardiola

Les ostres mortíferes

L'any 1876, l'arquitecte Juan Torras Guardiola va fundar un petit taller per fer estructures metàl·liques als soterranis de la ronda de Sant Pere, 71, que era un edifici de la seva propietat i on tenia el seu domicili particular.

Torras Guardiola era catedràtic d'Estructures Metàl·liques, Resistència de Materials i Hidràulica a l'Escola d'Arquitectura de Barcelona, creada el 1875. Ell volia experimentar en el seu propi taller el que ensenyava a les classes. Als inicis, el que feia era treballar i adequar els ferros que li enviaven les fonerías Herrería del Remedio i Herrería San José. En aquest taller va treballar el mestre de fosa i arquitecte Pere Falqués (nascut el 1850 a Sant Andreu del Palomar, com el mateix Juan Torras Guardiola) fent pràctiques des de molt jove. També hi va treballar el fonedor Ballarín.

Can Torras s'instal·la al Poblenou

El taller de la ronda pren embranzida en rebre l'adjudicació el 1877 de les obres del pont de Sant Agustí sobre el riu Onyar, a Girona. Torras aconsegueix aquest encàrrec gràcies al seu cunyat Raimon Raventós. Aleshores, Torras s'adona que no pot dependre de les empreses que li subministraven el ferro i es converteix en fabricant i empresari. No abandona, però, les seves classes a l'Escola d'Arquitectura de Barcelona, tasca que va dur a terme durant 30 anys fins a la seva mort el 1910.

El 1882, quan ja tenia 59 anys, comença la seva aventura industrial. Compra uns terrenys situats prop de la carretera de Mataró, en un indret que s'anava industrialitzant ràpidament. Els terrenys estaven al carrer de la Igualtat (avui Àlaba) entre Ramon Turró i Llull.

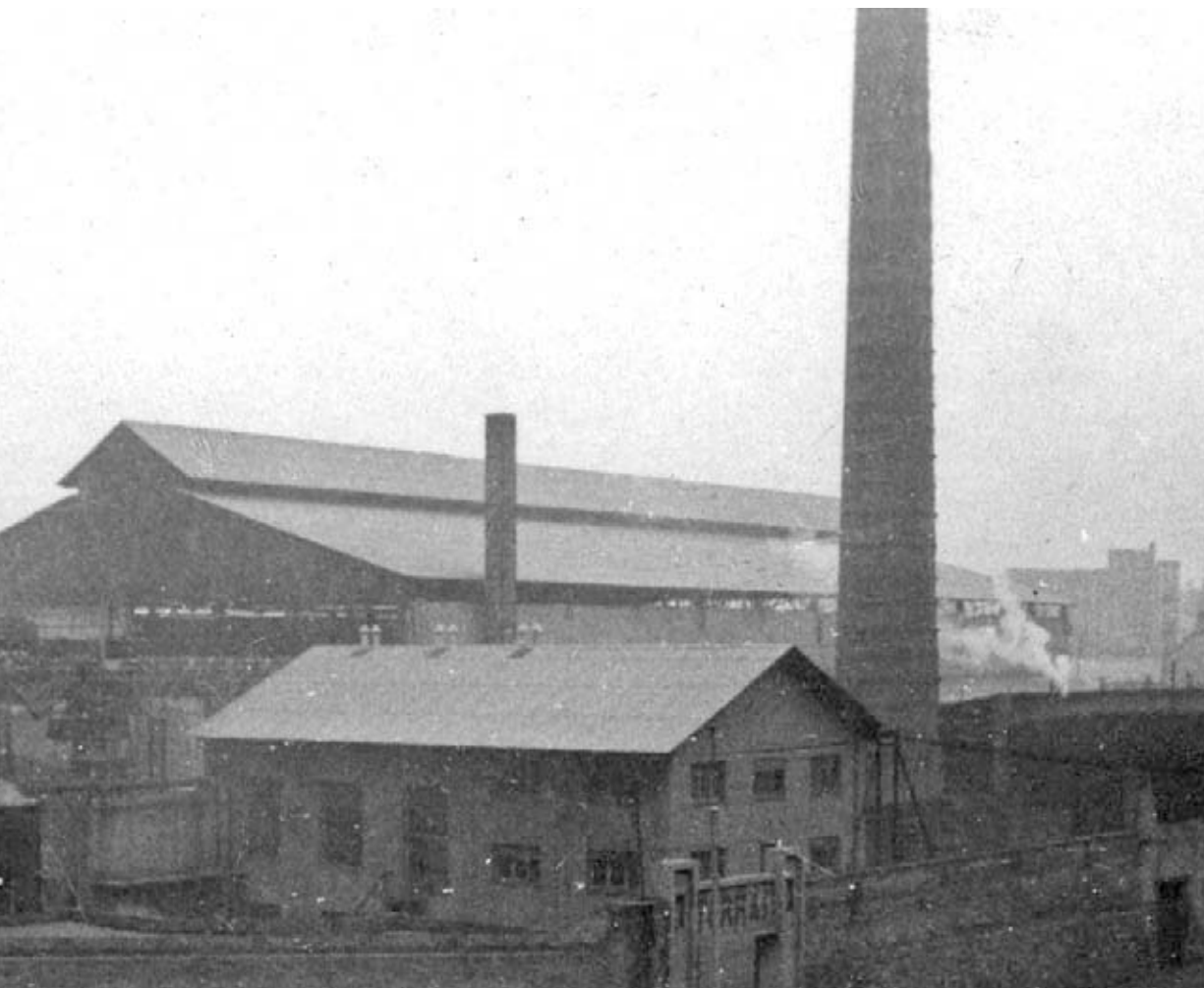
En la comptabilitat de l'empresa de l'any 1885 es comencen a trobar factures de la bastida per fer el monument a Colom de Barcelona. A finals del 1887 s'inicia la construcció de la famosa bastida metàl·lica, que es va anar muntant *in situ*. Un pont grua va anar alçant les peces: primer la base de la columna de ferro de 34 tones, després tres cossos més, fins a formar la columna de 60 metres d'alçària i coronar-la amb l'escultura de 6 tones de bronze que representa l'almirall Colom.

Aquesta proesa va valer a Torras un gran reconeixement. Es va fer un nom dins de la indústria i aleshores va començar a rebre moltes comandes per a l'Exposició Universal del 1888, com ara l'edifici central del Palau de la Indústria, la coberta del Palau de Belles Arts i els ferros de l'Umbracle, entre d'altres. En algunes d'aquestes obres va col·laborar amb el

LES OSTRES MORTÍFERES

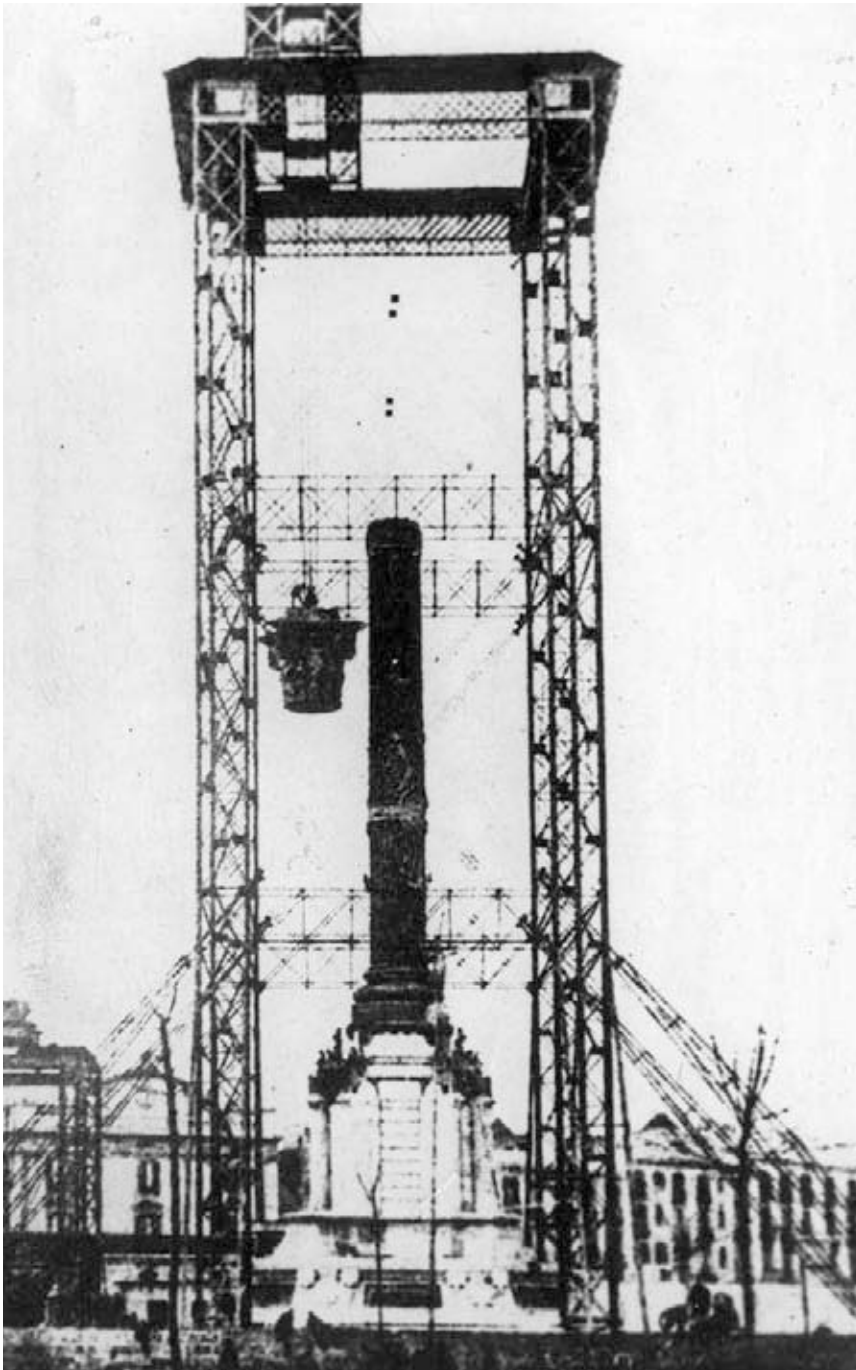
per ASSUMPCIÓ FELIU TORRAS

Vista exterior de la fàbrica situada entre els carrers de Lull i Ramon Turró, any 1947.

Dues imatges de l'interior de la fàbrica on destaquen els ponts grua.

Bastida per a la construcció del monument a Colom amb motiu de l'Exposició Universal de Barcelona del 1888. Aquesta estructura va valer a Torras un gran reconeixement.

seu amic Elies Rogent, també arquitecte. Nombrosos edificis de l'anomenat Quadrat d'Or de l'Eixample de Barcelona tenen les estructures metàl·liques calculades i subministrades pel taller de Juan Torras Guardiola. En les noves instal·lacions del Poblenou es va crear un departament dedicat exclusivament al càlcul d'estructures.

Juan Torras Guardiola es casa als 60 anys

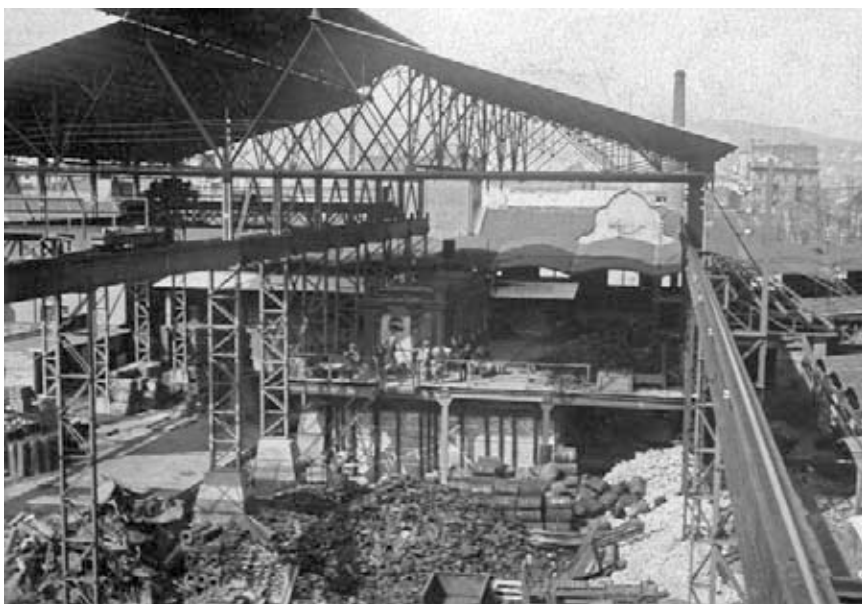
L'empresa va bé, però Juan Torras Guardiola s'adona que ja ha complert 60 anys i que no s'ha casat ni té hereus perquè sempre s'ha dedicat a la feina, a les classes, a les tertúlies ciutadanes... I decideix casar-se amb Magdalena Puig, filla del moliner de Can Bosch, de la parròquia de Sant Quintí de Mediona. Magdalena, 35 anys més jove que ell, ja era la seva governanta, l'encarregada de la intendència de casa seva. Bona gent.

Torras era un home pràctic i no destinava gaire temps a pensar en coses mundanes. Ell es dedicava a l'Escola d'Arquitectura, a l'Ateneu Barcelonès, formava part de nombrosos jurats, però sobretot es dedicava a la fàbrica que tants i tants esforços i maldecaps li comportava. Dirigir 90 treballadors no era una tasca fàcil, ni tampoc no ho era trobar la matèria primera, la ferralla, vigilar les comandes, controlar la competència, atendre els clients, desplaçar-se per controlar les obres (en una anotació del llibre diari de Can Torras surt una partida que diu 50 pessetes «viatge a Tortosa mercat central»), pensar en com innovar i ser competitiu, abaratir els preus del ferro sense perdre resistència... Per sort, el caixer de l'empresa és el seu oncle Ulderico Torras, home de poques paraules però molt complidor i d'absoluta confiança. Els diners són els diners i més quan costen tant de guanyar. Què li han de dir, a ell, persona molt austera i poc amant dels homenatges i les festes, que era fill

Instal·lacions interiors de la fàbrica coneguda popularment com a Can Torras dels Ferros, any 1940.

del forner de Sant Andreu de Palomar i escrupolós de la feina ben feta.

Torras era un bon amic, una persona que sabia escoltar. Però no sempre tenia bon caràcter. Les circumstàncies, a vegades, li donaven un aire sever. El matrimoni Torras va tenir tres fills: en Josep, en Joan i la Maria. A vegades, durant els sopars familiars, el silenci es podia tallar amb un ganivet per culpa de les cabòries que portava a casa el pare empresari. Els nens i la muller restaven muts i quan el pare se n'adonava deia: «Parleu, a mi no em feu cas».

El fill gran, en Josep, va estudiar la carrera d'enginyer industrial a Barcelona. El segon, en Joan, arquitectura com el seu pare, i la Maria es va casar amb Francisco de Paula Cerveto, que era un íntim amic del seu germà gran i també enginyer industrial.

Josep Torras i Puig, graduat el 1907, es va preparar per succeir el seu pare, que compta molt amb aquest fill per portar la fàbrica de siderúrgia i construccions metàl·liques. En un dels viatges que fa el pare a la terra de la seva dona, a Sant Quintí de Mediona, veu una noia rossa molt jove i bonica que estava brodant darrere la tanca d'un jardí. «Aquesta noia faria per al meu fill Josep», va pensar. La noia es deia Assumpció Ferrer Bosch i havia estat educada en un internat de monges de Gelida, perquè la seva casa pairal, La Freixeneda, estava massa aïllada per poder assistir a escola diàriament.

Les ostres mortíferes

El 1909, Josep Torras Puig (1883-1909) es va casar amb Assumpció Ferrer Bosch, de La Freixeneda. Un cop acabat el banquet de noces, en el qual no van faltar

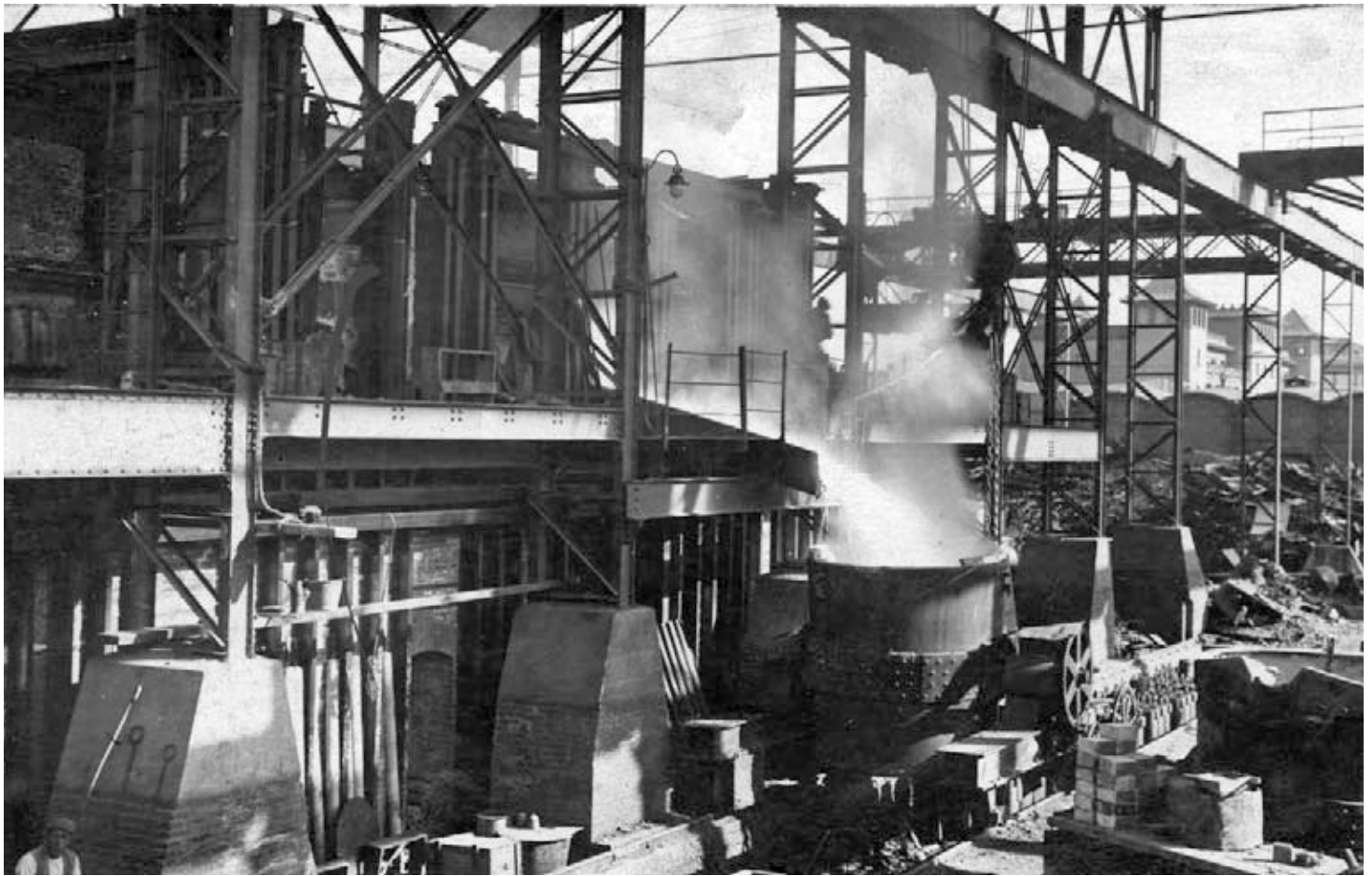
les ostres, els nuvis van emprendre un viatge amb tren cap a Madrid, i en el tren s'esdevé la tragèdia. En Josep es troba malament, cada cop pitjor, i mor intoxicat per les ostres del banquet nupcial. Ella no en va prendre perquè no li agradaven. Torna a casa dels seus sogres, que l'acullen i li diuen que allí és casa seva.

Juan Torras Guardiola volia que la fàbrica la portés el fill que era enginyer industrial, però en morir aquest queda en Joan (1885-1976), que és arquitecte. El pare també és arquitecte i pensa que se n'ha sortit prou bé, però els temps no són els mateixos i la nova industrialització empeny sense deixar temps ni fer concessions.

Canvi de parella. Un nou rumb a l'empresa

El 1909, Joan Torras Puig acaba la carrera d'arquitecte a l'Escuela de Arquitectura de Barcelona, on el seu pare ha ensenyat durant 30 anys. Era gairebé obligat que els nous arquitectes, els que tenien recursos, anessin de viatge per Europa per aprendre les novetats i les tendències en arquitectura i avenços tècnics. En Joan no va ser una excepció i va emprendre el viatge, però els seus dissenys d'ampliar coneixements a l'estranger es van veure truncats amb la mort sobtada del seu germà. De cop i volta es va veure designat pel seu pare per succeir-ho a la fàbrica.

La vídua continua a casa amb la família Torras. És una més. Un matí, el 19 de gener de 1910, Juan Torras Guardiola, després d'esmorzar, es troba malament i crida el seu fill Joan i li diu en el seu llit de mort: «Hauries de casar-te amb l'Assumpció. És molt bona

noia». Ell li respon: «No es preocupi, pare. Ja pensava fer-ho».

Juan Torras Guardiola mor al carrer de l'Escorial de Barcelona, en una casa amb jardí de la seva propietat on s'havien traslladat quan la pesta del 1889 feia destrosses dins del nucli de la Barcelona vella. Joan Torras Puig esdevé el gener del 1910 propietari de l'empresa fundada pel seu pare, Talleres del Arquitecto Juan Torras, amb despatx a la ronda de Sant Pere, 74 i la fàbrica al Poblenou, amb 100 treballadors. El mateix any demana llicència al papa per poder casar-se amb la seva cunyada Assumpció, vídua del seu germà Josep. Un cop obtingut el permís papal, es casen vestits de negre un dia feiner a les set del matí i actua com a testimoni el caixer de la fàbrica, el seu oncle Ulderico Torras, l'home de confiança del pare.

La parella va tenir cinc fills: tres nois i dues noies. Després de set anys de matrimoni va néixer el primer fill, Joan Torras Ferrer, un noi destinat a portar l'empresa, però que va morir als 21 anys just després de la Guerra Civil. El 1918, Joan Torras Puig constitueix la nova empresa, Torras Herrería y Construcciones, S.A., la societat anònima que amb un capital de 10 milions de pessetes va obrir les portes al gran món de la indústria i de les finances.

Diverses imatges de la zona on es feia la colada de ferro, any 1940. A la primera imatge, s'hi pot veure al fons l'edifici de la Protecció de Menors.